

HYVINVOINTIKERTOMUS

LIETO 2019 VUOSIRAPORTTI

MISTÄ ON KYSE?

HYVINVOINTIKERTOMUS

Tekstiä ovat tuottaneet ja kommentoineet useat eri toimialojen palveluiden edustajat. Vuosiraportin on koostanut HYTE-koordinaattori.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä. Hyvinvointikertomuksessa kuvataan väestön hyvinvoinnin nykytilaa. Tiedon pohjalta määritellään tavoitteita ja toimenpiteitä, joita toteutetaan osana kunnan johtamisjärjestelmää.

LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS

Laaja Hyvinvointikertomus on hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.12.2017. Hyvinvointikertomusta seurataan vuosittain päivittäin mittaristotiedot.

LIEDON VISIO 2025 *Lieto on elinvoimainen kunta sekä Liedossa on hyvinvoivia ja onnellisia asukkaita ja yrittäjiä, joille luonteenomaisia piirteitä ovat aktiivisuus ja yhteisöllisyys.*

Unelmien pikkukaupunki

- > Liikenneyhteydet ja saavutettavuus
- > Rakennuskannan kehittäminen ja asumisen vaihtoehdot
- > Keskustan elinvoima ja viihtyisyys

Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen

- > Yrittäjyyden edistäminen
- > Lieto matkailukohteena
- > Uteliaat, tutkivat, osallistavat ja innokkaat kokeilut
- > Avoin ja aktiivinen viestijä

Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen

- > Yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan edistäminen
- > Hyvällä palvelulla on kasvot
- > Liikkuva Lieto
- > Luonnonläheinen Lieto

Unelmien pikkukaupunki

- > Kerralla kuntoon
- > Kulut kurissa - ylijäämäinen ja investoinnit mahdollistava talous
- > Asukas- ja työpaikkamäärän kasvun edistäminen

JOHTOPÄÄTÖKSET

Terveellisten elintapojen osalta on tapahtunut notkahdus vuoden 2019 kouluterveyskyselyn perusteella.

Edelleen on jatkettava sekä päihteettömyys-, tunnetaito-, liikunta- että ravitsemusneuvontaa, ohjausta ja kehittämistyötä ylipainoisuuden vähentämiseksi, päihteidenkäytön ehkäisemiseksi ja mielenterveyden vahvistamiseksi.

Omatoimisuuden ja mahdollisuuksien tarjoamisen lisäksi tarvetta on motivoivaan toimintaan terveellisten elämäntapojen omaksumiseksi.

Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseksi kunta tarvitsee entistä enemmän järjestöjen toimintamahdollisuuksien hyödyntämistä. Yhteistyön koordinoimiseksi kunnan ja järjestöjen välillä tulisi harkita järjestökoordinaattorin tehtävän järjestämistä kunnassa.

Arjessa pärjäämisen tukemiseksi parannetaan palvelujen, asumisen ja liikkumisen esteettömyyttä sekä palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta suunnitelmallisesti.

TERVEELLISTEN ELINTAPOJEN EDISTÄMINEN

- >Yksilöllistä ohjausta, neuvontaa ja motivointia liikunnan lisäämiseksi, terveelliseen ravitsemukseen ja päihteettömyyteen.
- >VESOTE-koulutuksen käyneiden osaamisen hyödyntäminen
- >Tunnetaito -kurssit / ryhmät
- >Toiminnalliset menetelmät, pelillisuus, leikkisyys, digitaalisuus kohtaamisissa.

AJANKOHTAISTA TIETOA

Väestön hyvinvoinnin kehittymistä seurataan vuosittain.

Myös toimenpide-esityksiä muokataan tiedon perusteella tarvittaessa.

TURVALLISUUDEN JA OSALLISUUDEN TUKEMINEN JA VAHVISTAMINEN

- >Merkityksellisen arjen luominen, päiviin ohjelmaa eri ikäryhmille.
- > Järjestökoordinaattorin tehtävien järjestäminen.
- > Kuntalaisten osallistaminen toiminnan suunnitteluun.

ARJESSA PÄRJÄÄMISEN VAHVISTAMINEN

- >Tiedon, palvelujen, asumisen ja liikkumisen esteettömyyttä lisätään.
- > Palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta lisätään lähipalveluin, kotiin vietävien, mobiilien ja digitaalilla palveluilla tukien yrittäjyyttä maaseudulla.
- > Liikenneyhteyksiä kehitetään
- > Voimaa arkeen -ryhmätoiminnan aloittaminen.

LIETOLAISTEN ELINTAVAT

LIIKUNNAN LISÄÄMINEN, TERVEELLINEN RAVITSEMUS JA PÄIHTEETTÖMYYS

TAVOITTEET

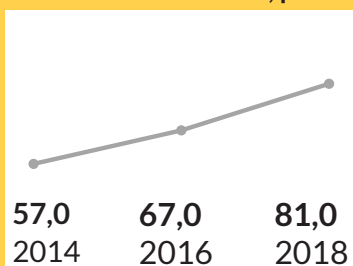

- > Aktiivinen ja onnellinen asukas ja yrittäjä
- > Liikkuva Lieto
- > Yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan edistäminen

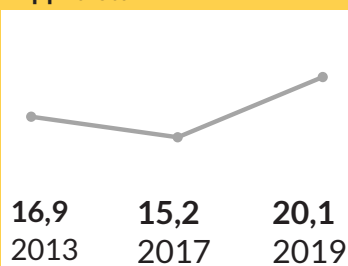
TERVEYDEN EDISTÄMISEN AKTIIVISUUS
Kts. Sähköisen hyvinvointikertomuksen vuosittainen raportti 2019.

KOULUTERVEYSKYSELYN TULOKSET
Kts. Sähköisen hyvinvointikertomuksen vuosittainen raportti 2019.

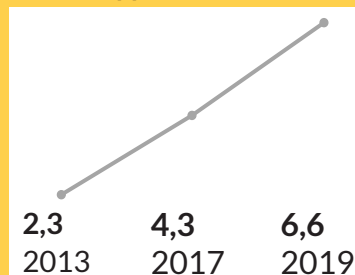
Terveystiedon aktiivisuus liikunnan edistämässä, pisteet

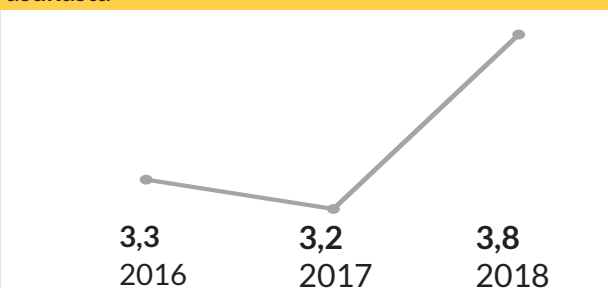
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

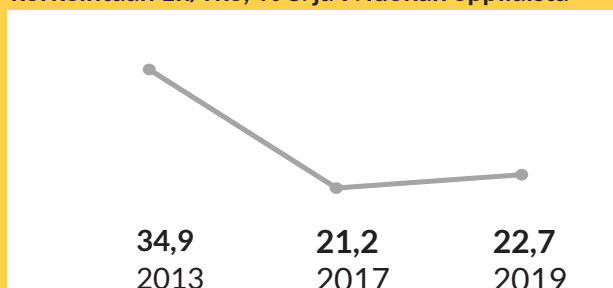
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1h/vko, % 8. ja 9. luokan oppilaista

LIEDOSSA ALOITTI PERHEKESKUS 2019

Tavoitteena yhteistyöverkosto lasten ja perheiden palvelujen, neuvolan, kouluterveydenhuollon, vapaa-ajan, nuorisotyön, varhaiskasvatuksen, koulun, järjestöjen ja seurakunnan kesken lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

LIEDOSSA ON KOULUTETTU VESOTE* -OHJAAJIA

Tavoitteena yksilöllinen elintapaohjaus ravinnon, liikunnan ja riittävän unen saamiseksi.

* Vaikuttavaa Elintapaneuvontaa Sosiaali- ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta

LIEDOSSA VALMISTUU VUONNA 2020 YHDISTYSOHJELMA

Tavoitteena järjestötoiminnan ja kunnan välisen yhteistyön tiivistäminen ja koordinointi yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

LIEDOSSA ON LÄHDETTY HAKEMAAN RATKAISUJA NUORTEN MIELENTERVEYDEN TUKEMISEEN

Tunnetaito-ryhmien ja nuorten parissa tehtävällä työllä sekä Varsinais-Suomessa käyttöönotetulla Voimaa arkeen-ryhmätoiminnalla.

TURVALLISUUDEN JA OSALLISUUDEN TUKEMINEN JA VAHVISTAMINEN

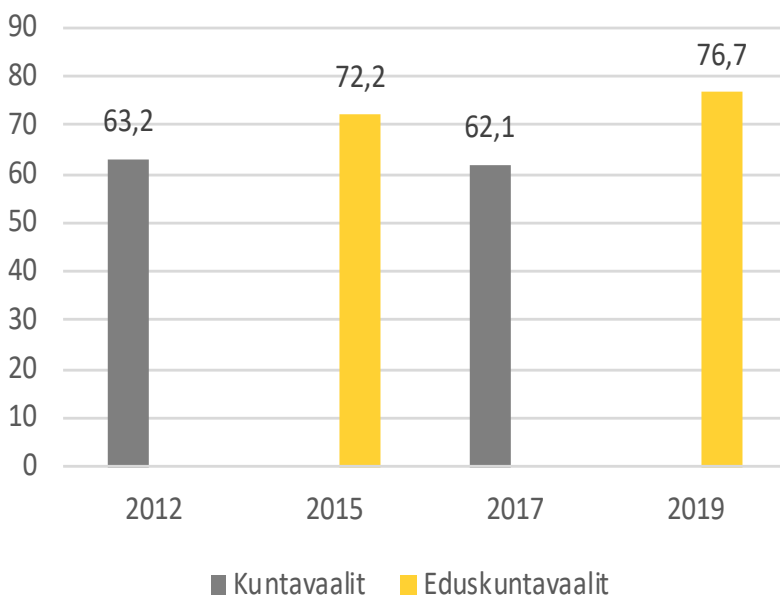
TAVOITTEET

- > Yrittäjyyden edistäminen
- > Uteliaat, tutkivat, osallistavat ja innokkaat kokeilut
- > Yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan edistäminen
- > Keskustan elinvoima ja viihtyisyys

Lieto vuonna 2018 on rauhallinen, turvallinen, viihtyisä, ihanteellinen, monipuolinen ja elävä maalaiskunta. Liedon asukkaista välittyy positiivisuus ja onnellisuus. Elinvoimainen ja nopeasti kehittyvä kunta sijaitsee Aurajoen ja historiallisen Hämeen Härkätien varrella ja sen historia ulottuu pitkälle, aina kivikauteen saakka. Vuonna 2019 tilanne ei juurikaan ole muuttunut.

Äänestysaktiivisuus %

MUUTOS 2012-2019

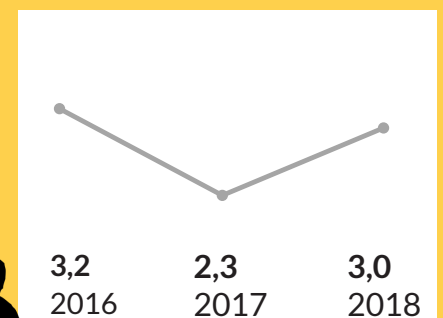
Kuntavaalit: -1,1%

Eduskuntavaalit: +4,4%

TURVALLISUUS

on edelleen säilynyt hyvänä. Henkeen ja terveyteen kohdistuvissa rikoksissa tapausten määrä on vähäinen.

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

OSALLISUUS 2019:

TOIMINTA	KOKOONTUMIS- KERRAT	KÄSITELTYJÄ ASIOITA
Kuntalaiskyselyt	1	Ikääntyvän väestön toiveet asumisesta ja liikkumisesta Liedossa
Kuntalaisaloitteet	11	Katu- ja liikenneväyliin sekä ympäristöviihtyvyyteen liittyviä
Vanhus- ja vammais- neuvosto	10 + työkokouksia	Hankinnat Suomi 100 rahastosta, omaishoitoon ja esteettömyyteen liittyvät esitykset ja tapahtumien järjestäminen Lieto-viikoilla ja vanhustenviikolla sekä muita esim. Penkkilenkki.
Nuorisovaltuusto	11	Esitys lausuntotarpeesta Kouluverkkoselvitykseen, lausunto perhekeskuksesta, esitys ilmaisesta ehkäisystä alle 25-v., osallistuminen Mikkelin markkinoille, Teatris- aluetapahtumaan ja Lanien järjestäminen, yhteistyömahdollisuudet veteraanien kanssa, 1000 € avustuksen jakaminen nuorisotoimintaan (Ilmaristen ja Asemaseudun nuorisotiloille).
Omaispaneeli Valmanalue	3	Vanhusten hoitoon liittyvää tiedotusta, omaisten toiveiden kuulemista ja tapahtumien järjestäminen mm. Aktiivipuiston avajaiset.
Omaispaneeli Tarvasjoki	3	Vanhusten hoitoon liittyvää tiedotusta, omaisten toiveiden kuulemista ja tapahtumien järjestäminen mm. Hyvinvointimessut, pihatakkoot, grillijuhlat ja luento geriatriasta.
OSAKE -osallistava asiakastyön kehittä- minen	4 työpajaa	Asiakkaiden arjen ja hyvän hoitokokemuksen kehittäminen yhdessä asiakkaiden kanssa arkityössä, kehittämishankkeita yht. 7.
Seuraparlamentti	2	Salivuorot, avustukset, yhteistyö
Kirjaston tapahtumat	Useita	Ikäihmisten kulttuuryöryhmä aloittanut ja siitä esim. Lukulähettilä-toiminta, suosituin kirjaston tapahtuma oli Harry Potter, lisäksi joka kuukausi on esim. satutunnit, novellikouku, toimintakeskuksen lukuklubi, tapahtumia on kerran kuukaudessa ja koulutusta on järjestetty mm. Ihanat, kamalat tunteet perheille ja kouluissa vauvutisiin liittyen.
Perhekeskus	1	Pihakarnevaalit

YHDISTYSOHJELMALLA 2020

lisätään osallistumista. Mielekkään arjen rakentamiseksi, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseksi kunta tarvitsee entistä enemmän järjestöjen toimintamahdollisuuksien hyödyntämistä. Yhteistyön koordinoimiseksi kunnan ja järjestöjen välillä tulisi harkita järjestökoordinaattorin tehtävän järjestämistä kunnassa.

PÄÄTÖSTEN ENNAKKOARVIOINTI OTETAAN KÄYTTÖÖN 2020, mikä lisää osallistavaa toiminnan ja talouden suunnittelua kunnassa.

ARJESSA PÄRJÄÄMINEN

TAVOITTEET

Arjessä pärjäämisen tueksi parannetaan tiedon, palveluiden, asumisen ja liikkumisen esteettömyyttä sekä palveluiden saatavuutta kunnassa hyväksytyin strategian mukaan:

- > Liikenneyhteydet ja saatavuus
- > Rakennuskannan kehittäminen ja asumisen vaihtoehdot
- > Uteliaat, oivaltavat ja innokkaat kokeilut
- > Avoin ja aktiivinen viestijä
- > Yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan kehittäminen

HUOLENAIHEITA

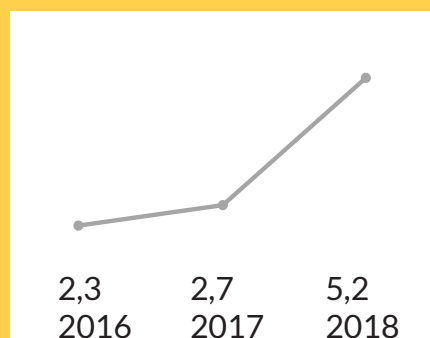
- > Väestön ikääntyminen
- > Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisistä.
- > Palveluiden keskittyminen keskustaan.
- > Liikenneyhteyden haja-asutusalueilta keskustaan
- > Lähipalveluiden puute kylätaajamissa.
- > Tiedon välittäminen eri asumisvaihtoehdoista, sähköisistä palveluista ja niiden käytöstä sekä eri tukimuotojen saami sestä.
- > Asumisen keskittyminen omistusasumiseen ja omakotitaloihin sekä rakentamisen markkinaehtoisuus.
- > Mielen terveyden häiritöiden ja päihteiden käytön aiheuttama palvelujen tarve.

ILONAIHEITA

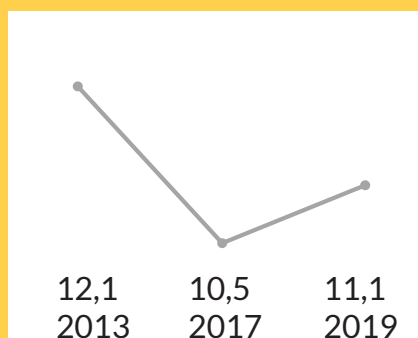
- > Kunnan sairastavuusindeksi on alhainen
- > Asukkaiden koulutustaso on korkea

Kunnan elinvoimaisuus, asukkaiden tulotaso, pieni sairastavuus ja korkea koulutustaso antavat hyvän pohjan huolenaiheiden poistamiseksi.

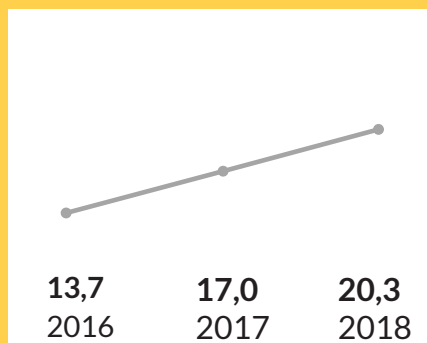
Mielen terveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0-17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäisistä

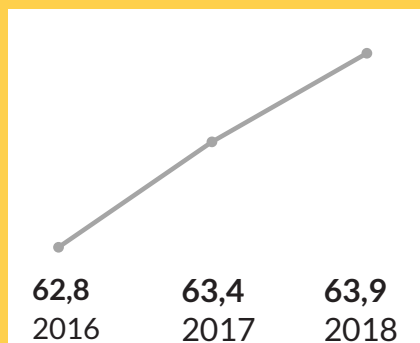
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

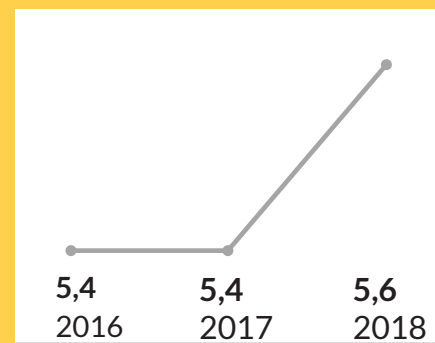
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäisistä

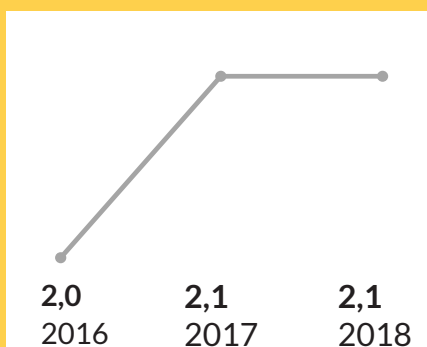
Huoltosuhte, demografinen

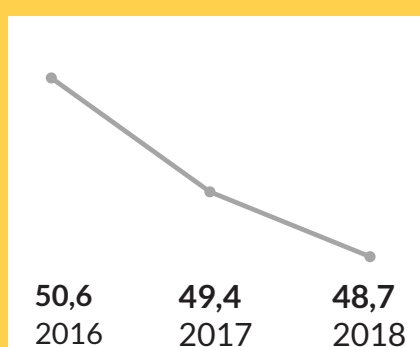
75-84 -vuotiaat, % väestöstä

85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat, % vastaavanikäisistä

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleiden 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

1. Kotihoidon ja kotiin vietävien palveluiden kehittämiseksi tehtiin selvitys vuonna 2020.

2. Tehostetun palveluasumisen järjestämisestä tehty selvitys valmistui vuonna 2020.

3. Tarvasjoen Hyvinvointikeskuksen säilyttämisestä / toiminnan lopettamisesta tehtiin selvitys vuonna 2020.

4. Vanhusten asumisen tarpeista ja toiveista tehtiin kysely keväällä 2019 ja aineiston pohjalta tehty opinnäytetyö Turun Ammattikorkeakoulun sosionomiopinnoissa valmistui vuonna 2020.

5. Vanhus- ja vammaisneuvostolle on osoitettu määräraha vuoden 2020 talousarviossa esteettömyyden edistämiseksi.

6. Ehkäisevää päihdetyötä on kehitetty esim. A-klinikan palveluissa ja Liedossa nuorten parissa toimivat sairaanhoitaja, kouluterveydenhuolto, oppilashuolto, nuorisotoimi, A-klinikan uudet verkkopalvelut, päihdetyön palvelut nuorten tunnetaitoja vahvistaen ja päihteettömyyttä edistäen- Tarvitaan kuitenkin oma toimintasuunnitelma toimijoiden kesken vaikuttavuuden parantamiseksi. Ikääntyvää väestöä ei saa jättää palvelujen ulkopuolelle, vaan huomioitava esim. geriatrisen pkl arvioinnin yhteydessä. Mielenterveyden häiriöiden takia sairaalahoitoa tarjonneiden määrä on kasvanut, kun taas päihdepalveluissa avohoidon palvelut ovat lisääntyneet ja sairaalahoito vähentynyt.

ELINVOIMA

ELINKEINOELÄMÄ JA YRITTÄJYYS

Liedon kunta toteuttaa aktiivista elinkeinopolitiikkaa yrittäjäystävällisesti. Vuoden 2019 aikana valmisteltiin yhdessä yrittäjien kanssa kunnan elinkeino-ohjelma. Samoin maapoliittinen ohjelma 2020-2022 valmistui.

Lähde: www.lieto.fi/fi-FI/LietoInfo/Strategiat_ja_ohjelmat

ELINVOIMA

20 011

Väkiluku

%

Muutos vuoden 2019
alusta

+0,91%

TYÖVOIMA

9 650

TYÖLLISYYSASTE

81,7% (2018)

Yritys- ja työllisyyskoordinaattorin
yrityskontaktit vuonna 2019 **1132**

YRITYSKANTA

Yhteensä 1570 yritystä

2019 Q4

Aloittaneet yritykset
vuoden alusta
2019 Q4

125

Lopettaneet yritykset
vuoden alusta
2019 Q3

48

Rakentaminen
289

Tukku- ja
vähittäis-
kauppa
211

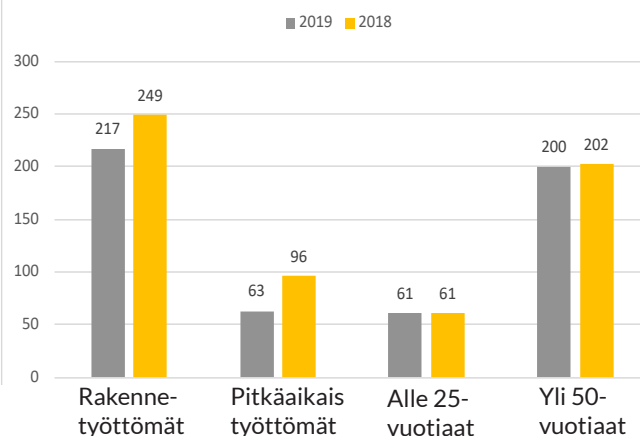
Ammatillinen,
tieteellinen ja
tekninen
toiminta
199

Teollisuus
147

Kuljetus ja
varastointi
125

Kiinteistöalan
toiminta
115

TYÖLLISYYS

Työttömiä vuoden 2019 lopussa **482**

TYÖLLISTÄMISPALVELUIDEN
ASIAKASMÄÄRÄT VUONNA 2019:

	2019	2018
Kisälli	345	373
Etsivä nuorisotyö	101	102
Rekrypiste	102	
Kesätyönuoret	88	101
Kesätyötuki yrityksille	27	6

TOIMENPITEET:

Kuntouttava työtoiminta	106	121
Työkokeilu	27	41
Palkkatukityöllistetyt	88	91